

Anvisning om företrädande av barn utan vårdnadshavare i Finland

Maahanmuuttovirasto
Migrationsverket
Finnish Immigration Service

KEHA-keskus
UF-centret

Anvisning om företrädande av barn utan vårdnadshavare i Finland

Migrationsverket

Avdelningen för mottagningstjänster
vastaanottopalveluidenosasto@migri.fi
www.migri.fi

UF-centret

Internationell rekrytering och
integration
kotoutuminen@keha-keskus.fi
uf-centret.fi

ISBN 978-952-7624-40-1 (PDF) (2:a förnyade upplagan)

22.9.2026

Sisällysluettelo

Inledning	5
1. Bakgrund	6
1.1 Lagstiftning	6
1.2 Aktörerna och deras uppgifter i förhållande till företrädarverksamheten	6
1.3 Boendearrangemang för barn utan vårdnadshavare i Finland	9
1. Förordnande av företrädare	11
2. Företrädarens behörighet	13
3. Barnets bästa	15
3.1 Beaktande av barnets bästa	15
3.2 Barnets rätt att få information	16
4. Företrädarens uppgifter	17
4.1 En tillfällig företrädarens uppgifter vid screening	18
4.2 Företrädarens uppgifter vid asylförfarandet	19
4.2.1 Asylförfarandets första skeden och fastställande av ansvarig stat	19
4.2.2 Företrädarens roll i asylsamtalet.....	20
4.2.3 Språkanalys och åldersbestämning	21
4.2.4 Spårande av barnets anhöriga	22
4.2.5 Delgivning av beslutet	23
4.2.6 Anlitande av biträde och avgiftsfri juridisk rådgivning	23
4.3 Överföring till kommunen	23
4.4 Identitetskort för utlänning och resedokument	24
4.5 Familjeåterförening	25
4.6 Samarbete med den instans som ansvarar för barnets boende	26
4.7 Skötsel av avtalsärenden	27
4.8 Användning av tolk i företrädaruppdraget	27
4.9 Ansökan om fortsatt uppehållstillstånd, permanent uppehållstillstånd och medborgarskap för ett barn.....	27
4.10 Enter Finland för biträden och företrädare	27

5. Företrädande av barn som fallit offer för människohandel.....	29
6. Företrädarens rätt att få uppgifter och tystnadsplikt	30
7. Behandling av företrädarens uppgifter i företrädarregistret.....	31
8. Befriande av en företrädare från uppdraget och företrädaruppdragets upphörande	33
9. Arvode och kostnadsersättningar till företrädare	35
9.1 Kostnader som ersätts.....	36
9.1.1 Kontorskostnader	36
9.1.2 Rese- och inkvarteringskostnader	36
9.1.3 Inkomstbortfall	36
9.1.4 Utbildningskostnader.....	37
9.1.5 Avgift för straffregisterutdrag	37
9.2 Ansökan om arvode och kostnadsersättning	37
10. Styrning, planering och övervakning av företrädarverksamheten	39
10.1 Administration av företrädarverksamheten enligt mottagningslagen.....	39
10.2 Administration av företrädarverksamheten enligt integrationslagen.....	40
11. Bilagor.....	41
11.1 Bilaga 1. Uppehållstillstånd i utlänningslagen.....	41

Inledning

Denna anvisning innehåller grundläggande information om uppdraget som företrädare av ett barn utan vårdnadshavare i mottagnings- och integrationsskedet. Anvisningen kan också utnyttjas som stöd för myndighetsarbetet och i tillfälliga företrädares uppgifter.

Grunderna för individens rättigheter och skyldigheter föreskrivs genom lag. Om anvisningen i ett enskilt fall strider mot gällande lagstiftning, övriga förpliktande normer eller internationella ålägganden, ska anvisningen till denna del inte tillämpas.

Anvisningen har utarbetats vid Migrationsverket, livskraftscentralerna och UF-centret och den träder i kraft xx.6.2026.

Denna anvisning ersätter den tidigare anvisningen (diarienumret här)

1. Bakgrund

1.1 Lagstiftning

Uppdraget som företrädare omfattas i första hand av följande författningar:

- Lag om mottagande av personer som söker internationellt skydd (746/2011, nedan mottagningslagen)
- Lag om främjande av integration (681/2023, nedan integrationslagen)
- Rättegångsbalken (4/1734)
- Lag om rättegång i förvaltningsärenden (808/2019)
- Lag om förmyndarverksamhet (442/1999)
- Lag om behandling av personuppgifter i migrationsförvaltningen (615/2020)
- Statsrådets förordning om arvode och kostnadsersättning till företrädare för barn utan vårdnadshavare (577/2024)
- Europaparlamentets och rådets direktiv 2013/33/EU om normer för mottagande av personer som ansöker om internationellt skydd i medlemsstaterna
- FN:s konvention om barnets rättigheter (FördrS 59–60/1991)
- Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2024/1348 om upprättande av ett gemensamt förfarande för internationellt skydd i unionen och om upphävande av direktiv 2013/32/EU
- Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2024/1356 om införande av screening av tredjelandsmedborgare vid de yttre gränserna och om ändring av förordningarna (EG) nr 767/2008, (EU) 2017/2226, (EU) 2018/1240 och (EU) 2019/817
- Europaparlamentets och rådets direktiv (EU) 2024/1346 om normer för mottagande av personer som ansöker om internationellt skydd (omarbetning)
- Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2024/1351 om asyl- och migrationshantering, om ändring av förordningarna (EU) 2021/1147 och (EU) 2021/1060 och om upphävande av förordning (EU) nr 604/2013
- Europaparlamentets och rådets direktiv 2011/95/EU om normer för när tredjelandsmedborgare eller statslösa personer ska anses berättigade till internationellt skydd, för en enhetlig status för flyktingar eller personer som uppfyller kraven för att betecknas som subsidiärt skyddsbehövande, och för innehållet i det beviljade skyddet

1.2 Aktörerna och deras uppgifter i förhållande till företrädarverksamheten

Migrationsverket

Migrationsverket svarar för styrningen av, planeringen av och tillsynen över företrädarverksamheten i enlighet med 39 a § i mottagningslagen och ansvarar för utbetalningen av arvoden till företrädare under mottagningsskedet.

Förläggningen

Förläggningarna ansvarar för att ordna mottagningstjänster till barn utan vårdnadshavare i Finland och för den praktiska administrationen av företrädarverksamheten i mottagningsskedet. Förläggningarna ansvarar bland annat för att utan dröjsmål söka en företrädare för ett barn utan vårdnadshavare som inte har uppehållstillstånd. Innan den egentliga företrädaren förordnas ska förläggningens föreståndare förordna en anställd vid förläggningen till barnets tillfälliga företrädare tills tingsrätten har förordnat en egentlig företrädare för barnet. Förläggningarna ansvarar för rekryteringen av och introduktionen till företrädarna i mottagningsskedet och ger dem stöd i uppdraget. I synnerhet när det gäller nya företrädare ska förläggningen sörja för att företrädaren har tillräckligt med information för att sköta uppdraget som företrädare. Den praktiska administrationen av företrädarverksamheten förklaras mer ingående senare i anvisningen. Efter att tingsrätten har beslutat om förordnande av en företrädare samarbetar företrädaren och förläggningen intensivt i fråga om barnets ärenden.

Tingsrätten

Tingsrätten förordnar en företrädare för ett barn som befinner sig i Finland utan vårdnadshavare. Företrädaren förordnas av den tingsrätt inom vars domkrets barnet är bosatt. Beslutet att förordna en företrädare fattas på ansökan av en förläggning eller ett välfärdsområde. Uppdraget som företrädare börjar när tingsrätten beslutar att en företrädare ska förordnas. Företrädaren har inte rätt att få sekretessbelagda uppgifter om den som företräds förrän tingsrätten har fattat sitt beslut. Ändring i tingsrättens beslut får sökas genom besvär hos hovrätten på det sätt som föreskrivs i rättegångsbalken. Ett beslut om förordnande av företrädare ska iakttas även om det inte har vunnit laga kraft.

Hjälpssystemet för offer för människohandel

Hjälpssystemet för offer för människohandel är en nationell expertmyndighet vars uppgift är att hjälpa personer som eventuellt fallit offer för människohandel, deras minderåriga barn samt personer som hjälper till att reda ut människohandelsbrott. Hjälpssystemet ger också råd i ärenden som gäller människohandel. Bestämmelser om hjälpssystemets verksamhet finns i 4 kap. i mottagningslagen. Hjälpssystemet sköts av förläggningen i Joutseno, som är en del av Migrationsverket. Även barn och unga under 18 år kan falla offer för människohandelsbrott. Hjälpssystemet kan lämna en ansökan till tingsrätten om att en företrädare förordnas för ett barn utan vårdnadshavare i Finland som fallit offer för människohandel.

Välfärdsområdet

Välfärdsområdet ansvarar för att ordna social- och hälsovårdstjänster samt boende för barn utan vårdnadshavare som fått uppehållstillstånd, som kommit som kvotflykting eller som fått hemkommun och får tillfälligt skydd. En socialarbetare i välfärdsområdet ansvarar för processen för att barnet ska bli klient inom socialarbetet, bedömningen av barnets servicebehov och för granskningen av hur barnets bästa tillgodoses i enlighet med 5 § i socialvårdslagen. Socialarbetaren ger också råd till företrädaren i ovannämnda ärenden. Välfärdsområdet ordnar dessutom stöd för vuxenblivande enligt integrationslagen för unga som snart är myndiga, till exempel i form av socialarbete, socialhandledning och stöd för boendet. För barn som fått uppehållstillstånd lämnar välfärdsområdet vid behov en ansökan till tingsrätten om förordnande av företrädare och befriande av företrädare.

Livskraftscentralen

Livskraftscentralerna i Nyland, Inre Finland och Norra Finland svarar för styrningen av, planeringen av och tillsynen över företrädarverksamheten i enlighet med 36 § i integrationslagen. Dessutom kommer livskraftscentralerna överens med välfärdsområdena om att inrätta familjegrupphem. I enlighet med 55 § i integrationslagen styr och övervakar de också familjegrupphem i samarbete med välfärdsområdet och Tillstånds- och tillsynsverket.

Ansvarsområdet för livskraftscentralen i Nyland: Östra Finland, Sydöstra Finland, Päijänne-Tavastland och Nyland.

Ansvarsområdet för livskraftscentralen i Inre Finland: Egentliga Tavastland, Birkaland, Mellersta Finland, Södra Österbotten, Satakunta, Egentliga Finland och Åland.

Ansvarsområdet för livskraftscentralen i Norra Finland: Kajanaland, Lappland, Mellersta Österbotten, Österbotten och Norra Österbotten.

Det hör dock till alla livskraftscentralers (10) uppgift att hänvisa barn som fått uppehållstillstånd till en kommun.

UF-centret

Sysselsättnings-, utvecklings- och förvaltningscentret (nedan UF-centret) betalar i enlighet med 39 § i integrationslagen ett arvode till en företrädare som förordnats för ett barn på basis av den tid som företrädaren har använt till uppgifterna och ersättning för kostnaderna för företrädandet.

UF-centret övervakar betalningen av arvoden till företrädare för barn som beviljats uppehållstillstånd och granskar företrädarnas kostnadsfakturer. UF-centret ger handledning och råd till företrädare för barn som beviljats uppehållstillstånd när det gäller att ansöka om arvoden.

Tillstånds- och tillsynsverket

Tillstånds- och tillsynsverket styr och övervakar verksamheten i familjegrupphem som avses i 33 § i integrationslagen i samarbete med välfärdsområdet och livskraftscentralen.

Kommunen

Enligt 45 § i integrationslagen har kommunen det allmänna ansvaret och samordningsansvaret för planeringen, utvecklingen och uppföljningen av främjandet av integrationen av invandrare och integrationskunder på lokal nivå. Kommunen ska utveckla integrationsfrämjandet genom sektorsövergripande samarbete.

1.3 Boendearrangemang för barn utan vårdnadshavare i Finland

Boende under mottagningskedet

Förläggning

Barn utan vårdnadshavare i Finland som söker asyl, får tillfälligt skydd och som saknar hemkommun, bor i regel på förläggningar som är avsedda för barn, dvs. i så kallade grupphem eller enheter för stödboende. I denna anvisning används nedan allmänt termen förläggning för boende i mottagningskedet. Grupphemmen och enheterna för stödboende är mindre än förläggningarna för vuxna och familjer och antalet anställda är större. I deras verksamhet betonas vård- och fostransarbete.

Ett barn utan vårdnadshavare kan också inkvarteras på en förläggning för vuxna och familjer tillsammans med en vuxen som står barnet nära, om detta anses vara förenligt med barnets bästa. Då sörjer den närstående vuxna för barnets dagliga omvårdnad, fostran, omsorg och säkerhet.

Grupphem

Bestämmelser om inkvartering av barn utan vårdnadshavare i grupphem finns i 17 § i mottagningslagen. I grupphemmens verksamhet följs bestämmelserna i 59 § i barnskyddslagen till exempel i fråga om antalet barn som vårdas tillsammans och antalet anställda. I grupphemmet ordnas fullt uppehälle som omfattar barnets alla dagliga utgifter. Ett barn utan vårdnadshavare i Finland som bor i grupphem får brukspenning i stället för mottagningspenning. Brukspenningen är avsedd att användas av barnet för barnets personliga behov. Brukspenningen är inte avsedd att trygga ett barns utkomst.

Enhet för stödboende

Bestämmelser om inkvartering av barn utan vårdnadshavare i en enhet för stödboende finns i 17 § i mottagningslagen. Ett barn utan vårdnadshavare som fyllt 16 år kan inkvarteras i en enhet för stödboende om detta är motiverat med tanke på barnets utveckling och välbefinnande. I enheter för stödboende ordnas i allmänhet inte fullt uppehälle, vilket betyder att barnet beviljas mottagningspenning i stället för fullt uppehälle. Barn utan vårdnadshavare kan också vara registrerade vid förläggningar avsedda för vuxna och familjer om de bor tillsammans till exempel med en släkting som tar hand om dem. Den anställda som ansvarar för barnets socialservice hör alla parter i anslutning till boendearrangemanget och bedömer tillsammans med företrädaren och förläggningen om boendearrangemanget är förenligt med barnets bästa.

Enskild inkvartering

Ett barn utan vårdnadshavare som söker asyl i Finland kan i enlighet med 18 § i mottagningslagen inkvarteras i enskild inkvartering, om detta bedöms som en bra lösning med tanke på barnets bästa. Mottagningslagen förutsätter att en socialarbetare gör en utredning om den enskilda inkvarteringen och att föreståndaren för förläggningen fattar ett förvaltningsbeslut. För utredningen ska även företrädaren och barnet höras. Förläggningen meddelar adressen för ett barn som bor i enskild inkvartering och uppgifterna om de personer hos vilka barnet bor till välfärdsområdet som boningsorten hör till eller Helsingfors stad. Till anmälan bifogas beslutet om

enskild inkvartering som ska innehålla information om att förhållandena i den enskilda inkvarteringen är lämpliga för barnet.

Den som erbjuder enskild inkvartering måste kunna trygga barnets omvårdnad, fostran och omsorg enligt barnets ålder och utvecklingsnivå. Barn utan vårdnadshavare som inkvarteras i enskild inkvartering får mottagningstjänsterna och mottagningspenningen vid den förläggning där de registrerats som klient. Ekonomiskt stöd beviljas inte för boende eller ordnande av boende i enskild inkvartering.

Boende efter att uppehållstillstånd beviljats

Familjegrupphem

Efter att barnet har fått uppehållstillstånd fattar välfärdsområdet beslut om hur barnets boende ska ordnas utifrån en bedömning av servicebehovet enligt socialvårdslagen. För att barn och unga utan vårdnadshavare ska kunna flyttas vidare från mottagningssystemet krävs också att livskraftscentralen avtalar med kommunen om anvisning av kommunplats till barn och unga. Barn utan vårdnadshavare hänvisas ofta till ett familjegrupphem efter att de har fått uppehållstillstånd. Familjegrupphemmet ordnar vård, omsorg och fostran för barnet.

Bestämmelser om familjegrupphemsvksamhet finns i 22 a § i socialvårdslagen. Välfärdsområdena, Tillstånds- och tillsynsverket samt livskraftscentralerna i Nyland, Inre Finland och Norra Finland ansvarar för tillsynen över dem.

Familjevård

Efter att ett barn utan vårdnadshavare har fått uppehållstillstånd kan det placeras i familjevård. På familjevård tillämpas bestämmelserna i familjevårdslagen. Familjevård ordnas i privata familjer som fått utbildning för uppgiften.

Annat boende efter att uppehållstillstånd beviljats

Välfärdsområdet kan också ordna boendet på ett annat ändamålsenligt sätt som socialservice enligt 14 § i socialvårdslagen. I 14 § i socialvårdslagen föreskrivs om socialservice som tillgodoser behoven av stöd, bland annat om stödboende. Med stödboende avses att boendet stöds genom socialhandledning och annan socialservice.

Boende hos närstående efter att uppehållstillstånd beviljats

Ett barn utan vårdnadshavare som bott i enskild inkvartering i mottagningsskedet kan bo kvar på det bekanta stället om välfärdsområdet i sin bedömning av servicebehovet konstaterar att detta är ett lämpligt boendalternativ för barnet. Välfärdsområdet ska utifrån bedömningen av servicebehovet fatta beslut om hur barnets boende ska ordnas i ett enskilt hem med stöd av 81 § i barnskyddslagen. I samband med bedömningen kan välfärdsområdet bedöma om familjen har möjlighet att bli familjevårdsfamilj eller familjens behov av stöd med stöd av socialvårdslagen.

1. Förordnande av företrädare

Enligt 39 § i mottagningslagen ska det för barn som söker internationellt skydd, får tillfälligt skydd eller är offer för människohandel och som inte har uppehållstillstånd utan dröjsmål utses en företrädare, om barnet befinner sig i Finland utan vårdnadshavare eller någon annan laglig företrädare.

Utnämningen av en företrädare förutsätts förutom av nationell lagstiftning även av FN:s konvention om barnets rättigheter, (FördrS 59–60/1991) samt Europaparlamentets och rådets direktiv (EU) 2024/1346, Europaparlamentets och rådets direktiv (EU) 2024/1356 och (EU) 2024/1351 samt Europaparlamentets och rådets direktiv 2011/95 som alla är förpliktande för Finland.

I mottagningsskedet lämnar förläggningen en ansökan om förordnande av företrädare till tingsrätten i det område där barnet bor. Uppdraget som företrädare börjar när tingsrätten har utfärdat ett förordnande av en företrädare. En företrädare som förordnas med stöd av mottagningslagen ska förordnas inom 15 vardagar. I undantagsfall kan tidsfristen förlängas med högst tio vardagar. Innan en företrädare förordnas är en anställd vid förläggningen barnets tillfälliga företrädare. Den tillfälliga företrädaren förordnas av förläggningens föreståndare och sköter uppdraget tills en egentlig företrädare har förordnats. Den tillfälliga företrädarens uppgift är att säkerställa att barnet bistås och företräds genast efter inresan. Den tillfälliga företrädaren sköter uppgifterna som hör till företrädaren som en del av sina övriga arbetsuppgifter.

Enligt 35 § i integrationslagen ska en företrädare utan dröjsmål utses för ett barn som avses i 2 § 6 mom. i integrationslagen och som befinner sig i Finland utan vårdnadshavare eller annan laglig företrädare.

Uppdraget som företrädare grundar sig på tingsrättens beslut och företrädaren får inga arbetsgivarförmåner eller andra förmåner eller skyldigheter som hör till ett anställningsförhållande. Företrädaren ska själv se till att arvoden faktureras och bedöma verkningarna av uppdraget som företrädare till exempel med tanke på de förmåner företrädaren får eller sin personliga situation.

Utgångspunkten är att samma person är företrädare från mottagningsskedet till integrationsskedet. Det finns dock situationer då detta inte är möjligt. Då förordnas en ny företrädare med stöd av integrationslagen.

En företrädare kan förordnas med stöd av integrationslagen för barn som kommit till Finland inom flyktingkvoten eller för barn som beviljats asyl och vars företrädare har befriats från sitt uppdrag till exempel på grund av att den som företräds har flyttat till en annan ort efter att uppehållstillståndet beviljats. En företrädare enligt integrationslagen ska förordnas även om barnet har en annan laglig företrädare som förordnats för ett mer begränsat uppdrag, till exempel en intressebevakare som med stöd av barnskyddslagen förordnats att sköta ett visst begränsat uppdrag. I integrationsskedet gör välfärdsområdet ansökan om förordnande av företrädare. Ansökan om förordnande av företrädare görs av det välfärdsområde där barnet har sin hemkommun.

Innan ansökan görs ska barnet höras och barnets bästa beaktas på det sätt som föreskrivs i 5 § i mottagningslagen och 4 § i integrationslagen. I välfärdsområdet sköts uppgiften i praktiken av en tjänsteinnehavare i välfärdsområdet, i huvudsak en socialarbetare. När ansökan görs bedömer välfärdsområdets tjänsteinnehavare och en anställd vid förläggningen om företrädaren är lämplig och om företrädaren har de kunskaper och färdigheter som är väsentliga för att sköta företrädaruppdraget.

2. Företrädarens behörighet

§

Till företrädare förordnas enligt 40 § i mottagningslagen en för uppdraget lämplig myndig person som ger sitt samtycke och som har förmåga att sköta sitt uppdrag på ett oklanderligt sätt. Vid bedömningen av lämpligheten ska hänsyn tas till den föreslagna företrädarens kompetens och sakkunskap, uppdragets art och omfattning samt

övriga omständigheter som inverkar på saken. En förutsättning för att en person ska kunna förordnas till företrädare är att personen för tingsrätten har uppvisat ett sådant straffregisterutdrag som avses i 6 § 2 mom. i straffregisterlagen (770/1993). Utdraget ur straffregistret får vara högst 6 månader gammalt. En person vars intressen står eller skulle kunna stå i strid med barnets intressen får inte förordnas till företrädare. Samma behörighetsvillkor gäller också företrädare för barn som fått uppehållstillstånd, eftersom integrationslagen beträffande företrädares behörighet innehåller en hänvisning till 40 § i mottagningslagen.

Till företrädare kan förordnas en person som är lämplig för uppdraget och som har tillräcklig kompetens, sakkunskap och förmåga att handla i enlighet med barnets bästa. Den som ansöker om en företrädare ska bedöma om den som ämnar bli företrädare har de förutsättningar som behövs för uppdraget och anteckna uppgifterna om företrädarens behörighet i ansökan som gäller förordnandet av företrädare.

Företrädarens behörighet bedöms inte enbart utifrån utbildning eller arbetserfarenhet. Vid bedömningen beaktas personens kompetens och sakkunskap, uppdragets art och omfattning samt övriga omständigheter som inverkar på saken. Vid bedömningen kan man till exempel beakta företrädarens tidigare erfarenhet av arbete med barn och unga, kännedom om myndighetsprocesserna och annan lagstiftningsexpertis. Syftet med bedömningen är att säkerställa att företrädaren verkligen kan tillgodose barnets behov och sköta uppdraget på ändamålsenligt sätt.

Företrädaruppdragets art och omfattning kan variera betydligt beroende på barnets ålder och situation. Uppdragets svårighetsgrad påverkas till exempel av om det är fråga om ett litet barn eller en ung person som snart är myndig. Företrädaren bör ha en faktisk möjlighet att träffa barnet regelbundet och bör bo på rimligt avstånd från barnets boningsort för att det ska vara möjligt och smidigt för företrädaren att sköta uppgifterna.

I mottagningsskedet ska företrädaren ha tillräckliga insikter i förfarandena som gäller ansökan om internationellt skydd, fenomen i anslutning till människohandel, stöd för barnens välbefinnande samt de särskilda behov som ett barn utan vårdnadshavare har. När barnet får uppehållstillstånd ska företrädaren dessutom ha tillräcklig kännedom om förfarandena som gäller överföring till kommunen, välfärdsområdets, kommunens och andra myndigheters tjänster samt om förfarandena som gäller ansökan om uppehållstillstånd på grund av familjeband och ansökan om fortsatt uppehållstillstånd.

En företrädare kan i en normal situation samtidigt företräda högst 30 barn. Vid bedömningen av antalet barn ska företrädarens faktiska möjligheter att sköta uppdraget på ett ändamålsenligt och effektivt sätt beaktas. Företrädaren ska ha tillräckligt med tid att sätta sig in i varje barns situation och behandlingen av ärenden får inte fördröjas av orsaker som beror på företrädaren. Det lämpliga antalet barn som företräds beror bland annat på barnens individuella situation och hur mycket tid företrädaren har till sitt förfogande för att sköta företrädaruppdraget.

Varje person som ämnar bli företrädare ska innan uppdraget inleds slutföra [webbutbildningen Kompetent företrädare](#) eller någon annan aktuell grundutbildning för företrädare. Dessutom ska företrädaren upprätthålla och utveckla sin kompetens på egen hand genom att sätta sig in i de anvisningar som riktats till företrädare och genom att alltefter behovet delta i fortbildningar som ordnas för företrädare. Vid bedömning av lämpligheten beaktas också företrädarens förmåga att upprätthålla och utveckla den kompetens som behövs i uppdraget på det sätt som barnets situation förutsätter.

En person vars intressen står eller kan stå i strid med barnets intressen får inte förordnas till företrädare. Företrädaren ska handla oavhängigt utan personliga bindningar till polisen, gränskontrollmyndigheterna, Migrationsverket eller andra myndigheter som ansvarar för förfaranden som gäller internationellt skydd, beviljande av uppehållstillstånd eller avlägsnande ur landet. Företrädaren får inte heller ha bindningar till aktörer som producerar mottagningstjänster. Av denna orsak kan en person som arbetar på en förläggning eller i en annan organisation som producerar mottagningstjänster inte förordnas till företrädare. Företrädaren ska i alla situationer handla självständigt och opartiskt för att trygga barnets bästa.

3. Barnets bästa

3.1 Beaktande av barnets bästa

När man fattar beslut som rör barnet ska man i enlighet med konventionen om barnets rättigheter alltid ta hänsyn till barnets bästa i tillräcklig omfattning. Vid bedömningen av barnets bästa tillämpas det som föreskrivs i 4 § 2 mom. i barnskyddslagen (417/2007).

Enligt 4 § i barnskyddslagen ska vid bedömningen av barnets bästa uppmärksamhet fästas vid hur olika åtgärdsalternativ och lösningar garanterar barnet

- en harmonisk utveckling och välfärd samt nära och fortgående mänskliga relationer
- möjlighet till förståelse och ömhet samt övervakning och omsorg i enlighet med ålder och utvecklingsnivå
- en utbildning som motsvarar barnets anlag och önskemål
- en trygg uppväxtmiljö samt fysisk och psykisk integritet
- utveckling till självständighet och mognad till ansvarsfullhet
- möjlighet att delta och påverka i frågor som gäller barnet självt samt hänsyn till språklig, kulturell och religiös bakgrund

Ett barn som fyllt 12 år ska ges tillfälle att höras enligt 34 § i förvaltningslagen 434/2003 i ett ärende som gäller barnet. Barnets åsikt ska redas ut och barnet ska höras på ett språk som barnet förstår. Endast i sådana fall där utredningen skulle äventyra barnets hälsa eller utveckling eller om det i övrigt är uppenbart onödigt behöver barnets åsikt inte utredas.

Bedömningen av barnets bästa i klientprocesserna är en individuell helhetsbedömning där alla ovannämnda bedömningskriterier har betydelse. Barnets åsikt ska redas ut av företrädaren och beaktas på det sätt som barnets ålder och utvecklingsnivå förutsätter. Alla åtgärder ska planeras och genomföras så att de är motiverade ur barnets synvinkel och leder till ett så bra slutresultat som möjligt för barnet. Om det inte går att hitta någon bra lösning på situationen ska man välja det alternativ som är minst ofördelaktigt för barnet.

Varje barn utan vårdnadshavare i Finland är i princip i utsatt ställning på grund av sin ålder och status. Barn utan vårdnadshavare i Finland har särskilda behov på grund av att de är minderåriga och att de befinner sig i landet utan en förälder som tar hand om dem. Barnen kan dessutom ha andra särskilda behov som beror på deras individuella egenskaper, identitet, tidigare erfarenheter, fysiska eller psykiska skador samt samverkan mellan flera samtidigt stödbehov.

Endast i sådana fall där utredningen av barnets åsikt skulle äventyra barnets hälsa eller utveckling eller om det i övrigt är uppenbart onödigt, behöver barnets åsikt inte utredas. Det finns bestämmelser om barnets rätt till delaktighet både på internationell och nationell nivå. FN:s konvention om barnets rättigheter förpliktar den som utövar offentlig makt att garantera barnen

möjlighet att delta och bli hörda i alla ärenden som berör dem. I Finlands grundlag konstateras att barn ska bemötas som jämlika individer och att de ska ha rätt till medinflytande enligt sin utvecklingsnivå i frågor som gäller dem.

3.2 Barnets rätt att få information

Barn har rätt att få veta vilka saker de själva kan påverka och bestämma. Företrädaren ska tillsammans med den instans som ansvarar för barnets boende se till att barnet i enlighet med sin ålder och utvecklingsnivå får reda på de omständigheter och åtgärder som berör barnets liv. Uppgifter som kan skada barnets utveckling får inte ges till barnet.

Företrädare ska vid behov ge barnet information om förfaranden som gäller barnet och om tidsfrister med hänsyn till barnets ålder och utvecklingsnivå. Företrädarens uppgift är att säkerställa att barnets åsikter och önskemål beaktas i avgöranden och beslut som gäller barnet.

Förläggningen och välfärdsområdet ska ge barnet tillräckligt med information om företrädandet. Barnet ska informeras om att hen har förordnats en företrädare. Barnet ska dessutom informeras om sin rätt att framföra klagomål över företrädarens verksamhet. I praktiken skulle klagomålet kunna gälla till exempel företrädarens klandervärda eller i övrigt osakliga handlande. Bestämmelser om förvaltningsklagan finns i förvaltningslagen.

4. Företrädarens uppgifter

Företrädarens uppgifter i mottagningskedet föreskrivs i 41 § i mottagningslagen. Företrädarens uppgifter i integrationsskedet föreskrivs i 37 § i integrationslagen.

Företrädaren för vårdnadshavarens talan i angelägenheter som gäller barnets person och förmögenhet, säkerställer i sitt uppdrag att barnets bästa tryggas, bistår barnet vid kontakten med barnets familjemedlemmar och andra anhöriga samt bistår barnet vid förfaranden enligt utlänningslagen. Innan ett beslut om barnets person eller förmögenhet fattas ska barnet höras på det sätt som föreskrivs i 5 § 2 mom. i mottagningslagen.

Företrädaruppdraget är mångsidigt och omfattande. Nedan beskrivs företrädarens främsta uppgifter, men förteckningen är inte uttömmande.

Vårdnadshavarens talan i angelägenheter som gäller barnets person

- Företrädaren för vårdnadshavarens talan i angelägenheter som gäller barnets person eller personliga intresse, såsom förfarandet för internationellt skydd, skol-, social- och hälsovårdsärenden och andra centrala angelägenheter som gäller barnets liv.
- Att föra talan innebär i praktiken rätt att inleda ett ärende hos en myndighet eller domstol, delta i utredningen och behandlingen av barnets ärenden samt söka ändring i beslut. Talan innebär dessutom rätt att kräva en förmån eller tjänster för barnet och att söka ändring i ett beslut som gäller en förmån eller tjänst.
- En ung person som fyllt 15 år har parallell talan vid sidan om företrädaren.
- Vid förande av talan tillämpas bestämmelserna i rättegångsbalken, förvaltningslagen och lagen om rättegång i förvaltningsärenden.

Vårdnadshavarens talan i angelägenheter som gäller barnets förmögenhet och ekonomi

- Företrädaren sköter barnets ekonomiska angelägenheter och säkerställer till exempel att förmåner söks.
- Om barnet har betydande förmögenhet sköter företrädaren den i enlighet med lagen om förmyndarverksamhet.
- Företrädaren öppnar vid behov ett bankkonto för barnet.

Tryggande av barnets bästa

- Företrädaren bevakar barnets intresse och är kontaktperson mellan barnet, myndigheterna och andra aktörer. Företrädaren säkerställer att barnets rättsliga, sociala, hälsorelaterade, psykiska, materiella och utbildningsmässiga behov tillgodoses på ändamålsenligt sätt.
- Företrädaren sörjer för att barnets åsikt och önskemål beaktas på det sätt som barnets ålder och utvecklingsnivå förutsätter i alla ärenden som gäller barnet och i beslutsfattandet.
- Företrädaren sörjer för att barnet på ett begripligt sätt underrättas om sina egna angelä-

genheter och rättigheter och förstår innehållet och innebörden i de beslut som gäller barnet.

- Företrädaren ska träffa barnet regelbundet och säkerställa att barnet känner till de angelägenheter som gäller det.
- Företrädaren har närvarorätt i planerings- och beslutsprocesserna, även i behandlingen av besvärssärenden, där man strävar efter att hitta en bestående lösning på barnets situation.

Kontakt med familjemedlemmar och andra anhöriga

- Företrädaren bistår barnet vid kontakten med barnets familjemedlemmar och andra anhöriga, till exempel syskon, mor- och farföräldrar, fastrar/mostrar och farbröder/morböder.
- Vid behov kan företrädaren börja spåra familjen till exempel via Röda Korsets personeterforskning.

Bistånd vid förfaranden enligt utlänningslagen

- Vid behov ger företrädaren tillsammans med ett biträde barnet information om förfaranden och tidsfrister som gäller barnet samt hjälper barnet att registrera och lämna in ansökan eller lämnar vid behov in ansökan för barnets räkning. I förfarandena i det inledande skedet bistås barnet ofta av en tillfällig företrädare.
- Företrädaren bistår barnet i förberedelserna inför det personliga asylsamtalet, deltar i samtalet och förklarar syftet med samtalet för barnet samt bistår vid förfaranden som gäller åldersbedömning.
- Företrädaren skaffar vid behov rättshjälp till barnet och håller vid behov kontakt med barnets juridiska biträde.
- När barnet har fått uppehållstillstånd hjälper och stöder företrädaren barnet bland annat i familjeåterföreningsprocessen och hjälper vid behov barnet att fylla i ansökan samt ansöka om fortsatt tillstånd inom utsatt tid.

Uppgifter som inte hör till företrädaren:

- Ansvara för barnets dagliga vård, fostran eller övriga omvårdnad, utan dessa hör till de personer som ansvarar för barnets fostran. Företrädarens roll är i första hand att företräda barnet i ärenden med myndigheter.
- Ansvara för barnets dagliga användning av pengar.
- Ansvara för barnets kostnader, till exempel resor till myndighetstjänster, bestyrkande av handlingar eller eventuell vägkost för resor till samtal.

4.1 En tillfällig företrädarens uppgifter vid screening

Screening föreskrivs i förordningen om införande av screening (EU) 2024/1356.

Screening tillämpas på alla tredjelandsmedborgare som inte uppfyller villkoren för inresa i artikel 6 i förordningen (EU) 2016/399 och som har gripits i samband med att de olovligt har passerat medlemsstatens yttre gräns land-, sjö- eller luftvägen eller har kommit till länderna till följd av en spanings- och räddningsinsats i en medlemsstats territorium.

Syftet med screeningen är att effektivisera övervakningen av tredjelandsmedborgare som över-skrider de yttre gränserna och fastställa om de personer som omfattas av screeningförfarandet utgör ett hot mot den inre säkerheten eller folkhälsan samt underlätta hänvisningen till följande lämpliga förfarande.

Screening kan ses som ett skede i datainsamlingen och en integrerad del av (föregående och) följande process, som är asylprocessen eller processen för avlägsnande ur landet. Uppgifter om mottagande och registrering av en asylansökan som lämnats in av en asylsökande som genomgår screening samlas in under screeningen och vid sidan om screeningåtgärderna. Screening utesluter inte övervaknings- eller gränskontrollåtgärder före eller efter screeningen eller åtgärder enligt befogenheterna som vidtas i samband med dem (även registerkontroller). Syftet med screeningen är att med tillräcklig noggrannhet utreda ett eventuellt säkerhetshot, utifrån vilket den person som genomgår screening kan hänvisas till följande process på ändamålsenligt sätt genom att säkerställa nödvändiga säkringsåtgärder eller till exempel vid den yttre gränsen besluta om begränsningar i rörelsefriheten vid gränsförfarandet för den tid asylärendet behandlas. I screeningförfarandet tas fingeravtryck och ansiktsbild av barnet, barnets identitet styrks och en preliminär hälsokontroll och sårbarhetskontroll utförs.

Screeningen eller asylprocessen som gäller ett barn utan vårdnadshavare kan inte inledas förrän en tillfällig företrädare är på plats för att säkerställa att barnets bästa tillgodoses. För barn utan vårdnadshavare som söker internationellt skydd förordnas en tillfällig företrädare som arbetar vid den förläggning där barnet inkvarteras. Om ett barn utan vårdnadshavare som genomgår screening inte ansöker om internationellt skydd, tillämpas barnskyddslagen på barnet (417/2007). Den tillfälliga företrädaren ska följa med barnet och bistå det under screeningen på ett sätt som är lämpligt för barnet och motsvarar barnets åldersnivå. Den tillfälliga företrädaren ska ge den egentliga företrädaren information om det som framkommit vid screeningen.

4.2 Företrädarens uppgifter vid asyLförfarandet

När en person ansöker om internationellt skydd i Finland talar man allmänt om en asylprocess. Asylprocessen består av många skeden och flera olika myndigheter deltar i den.

4.2.1 Asylförfarandets första skeden och fastställande av ansvarig stat

Processen för internationellt skydd inleds när barnet lämnar in en ansökan om internationellt skydd till polisen, gränsmyndigheten eller Migrationsverket. Barnets ansökan registreras av polisen eller gränsmyndigheten. Migrationsverket uppmanar barnet och den tillfälliga företrädaren eller företrädaren att lämna in ansökan till Migrationsverket. Enligt lagen ska ansökan lämnas in inom 21 dagar efter att den har registrerats.

När asylansökan har registrerats börjar Migrationsverket reda ut om barnets asylansökan ska behandlas i Finland. Vid förfarandet för att fastställa den ansvariga staten beaktas i första hand barnets bästa. Om det är fråga om första asylansökan i EU-området kan ansökan behandlas av något annat land än Finland (EU-staterna, Norge, Island, Schweiz eller Liechtenstein), om barnet har familjemedlemmar, syskon eller släktingar som vistas lagligen i medlemsstaternas område och om det är förenligt med barnets bästa att föra barnet samman med dem. Om barnet redan tidigare har ansökt om asyl i ett annat medlemsland, är den stat där den första ansökan

registrerades ansvarig om detta är förenligt med barnets bästa. Ett personligt samtal ordnas för sökanden för att fastställa den ansvariga staten. Ett samtal behöver inte ordnas om barnet har en tidigare asylansökan i ett annat medlemsland och den ansvariga staten redan har fastställts. Om någon annan medlemsstat än Finland ansvarar för behandlingen av ansökan, prövas inte innehållet i ansökan i Finland, utan barnet överförs till den medlemsstat som ansvarar för behandlingen av ansökan.

Företrädarens uppgift är att företräda och bistå ett barn utan vårdnadshavare i de förfaranden som föreskrivs i förordningen om asyl- och migrationshantering och att säkerställa att barnets bästa beaktas i förfarandena. Det är viktigt att företrädaren berättar för barnet vad förfarandena för att fastställa den ansvariga staten handlar om och informerar barnet om hur förfarandena framskrider. Företrädaren ska bistå sökanden med att lägga fram de uppgifter som är av betydelse för bedömningen av barnets bästa. Till dessa uppgifter hör:

- möjligheten till familjeåterföring
- den minderårigas välbefinnande och sociala utveckling, inklusive andra omständigheter som ökar sårbarheten, till exempel trauma, hälsorelaterade särskilda behov eller funktionsnedsättning, med särskilt beaktande av den minderårigas etniska, religiösa, kulturella och språkliga bakgrund samt behovet att säkerställa stabilitet och kontinuitet i den sociala och fostrande omsorgen
- säkerhetsaspekterna särskilt när den minderåriga har utsatts för våld eller utnyttjande eller fallit offer för människohandel
- den minderårigas åsikter i enlighet med åldern och utvecklingsnivån
- andra orsaker som är av betydelse för att bedöma barnets bästa.

Om barnet har familj eller släkt i medlemsstaternas territorium, får barnet vid registreringen av ansökan en blankett för spårande av familjemedlemmar. Blanketten ska returneras till Migrationsverket. Företrädaren ska fylla i blanketten tillsammans med sökanden och uppmana barnet att berätta om sina familjeband på blanketten eller senast under asylsamtalet så grundligt som möjligt för att de familjemedlemmar, syskon och släktingar som vistas i Europa ska kunna identifieras. Företrädarens roll är viktig när man överväger att föra samman barnet och en familjemedlem, ett syskon eller en släkting som vistas i ett annat land. Migrationsverket frågar i allmänhet också om företrädaren anser att det är förenligt med barnets bästa att barnet förs samma med ovannämnda person. Migrationsverket kan också skriftligt begära uppgifter av företrädaren om andra omständigheter som är av betydelse för bedömningen av barnets bästa.

4.2.2 Företrädarens roll i asylsamtalet

Om barnets ansökan behandlas i Finland reserveras ett asylsamtal för barnet. När kallelsen till asylsamtal har kommit går företrädaren noggrant igenom innehållet i kallelsen med barnet. Enligt förordningen om upprättande av ett gemensamt förfarande ska företrädaren vid behov bistå en minderårig utan vårdnadshavare vid förberedelserna inför det personliga asylsamtal, vara närvarande vid samtalet och informera den minderåriga om syftet med det personliga asylsamtal och hur den minderåriga kan förbereda sig på samtalet.

Det är viktigt att företrädaren säkerställer att barnet har förstått innehållet i och syftet med asylsamtal i enlighet med sin ålders- och utvecklingsnivå. Målet är att barnet ska känna sig tryggt och våga berätta sanningsenligt om alla eventuella upplevelser. Barnets företrädare kan betona myndigheternas tystnadsplikt och att det är tryggt för barnet att tala även om sådana svåra eller skamliga omständigheter som barnet inte vill att till exempel de egna familjemedlemmarna

eller de anställda i boendeenheten känner till. Barnet bör förstå att de uppgifter som hen lämnar under samtalet är av stor betydelse för hur ansökan avgörs.

Företrädaren deltar i barnets asylsamtal. Om företrädaren eller barnet inte kan delta i asylsamtalet vid den tidpunkt som anges i kallelsen, ska företrädaren utan dröjsmål kontakta den adress som anges i kallelsen. Det måste finnas ett giltigt skäl för att flytta tidpunkten för asylsamtalet. Utöver företrädaren och barnet deltar en överinspektör från Migrationsverkets avdelning för internationellt skydd (tidigare asylenheten), en tolk och vid behov ett rättsligt biträde i asylsamtalet. Barnet kan också ha med sig en stödperson under asylsamtalet. Intervjuaren kan överväga om det är nödvändigt att en stödperson är närvarande. Det väsentliga är att stödpersonens närvaro kan motiveras tillräckligt.

Förläggningens socialarbetare ska på Migrationsverkets begäran utarbeta ett utlåtande om barnets bästa före asylsamtalet. Migrationsverket kan vid behov också be andra instanser som ansvarar för barnets ärenden att ge utlåtanden. Företrädaren kan hjälpa barnet att skaffa olika tilläggsutredningar som bidrar till att beskriva barnets situation och omständigheter. En utredning av barnets hälsotillstånd kan till exempel vara väsentlig med tanke på asylsamtalet. Ibland kan det vara lättare för barnet att berätta om sina ärenden om intervjuaren är av ett visst kön. Företrädaren kan i god tid före asylsamtalet begära att Migrationsverket beaktar eventuella särskilda behov inför samtalet. En begäran som gäller tolkens kön eller dialekt kan också framföras.

Under asylsamtalet sörjer företrädaren för att alla faktorer som företrädaren har vetskap om och som eventuellt påverkar beslutet meddelas till intervjuaren. Företrädaren svarar dock inte på frågorna för barnets räkning. Företrädaren ser också till att barnets behov beaktas i de praktiska arrangemangen för asylsamtalet, till exempel att pauser hålls tillräckligt ofta. Protokollet från asylsamtalet justeras i slutet av asylsamtalet och tolkas till barnets eget språk. Protokollet kan också kontrolleras endast till en del, varvid Migrationsverket ger företrädaren och det eventuella biträdet en tidsfrist för att meddela eventuella korrigeringar och kompletteringar. Företrädaren sörjer för att protokollet skickas till biträdet om biträdet är förhindrat att delta i asylsamtalet. Om asylsamtalet inte kan slutföras första gången kallas barnet och företrädaren till ett fortsatt samtal senare.

4.2.3 Språkanalys och åldersbestämning

Under ansökningsprocessen kan man göra en åldersbestämning och en språkanalys gällande barnet. En språkanalys kan behövas för att bekräfta barnets hemort eller medborgarskap. För språkanalysen görs en inspelning där barnet ombeds att i minst 15 minuter berätta om saker som vanligen är bekanta för barnet och som inte är känsliga eller sekretessbelagda.

Barnets ålder ska i första hand bekräftas utifrån dokument, register och hörande av sökanden. Om tillförlitlig information om sökandens ålder inte fås, ber Migrationsverket förläggningen om ett utlåtande om en multidisciplinär bedömning av åldern. Om en multidisciplinär åldersbedömning görs i barnets ärende informeras barnet och företrädaren om detta. För en multidisciplinär åldersbedömning krävs inte barnets eller företrädarens samtycke. I bedömningen utnyttjas i första hand information och observationer om klienten som redan samlats i vardagen vid förläggningen. Om man ändå upplever att den befintliga informationen inte är tillräcklig för en multidisciplinär bedömning, kan uppgifterna kompletteras genom att intervjua klienten, varvid även klientens företrädare har rätt att delta. De uppgifter som samlas in för utlåtandet utvärderas i det multiprofessionella samarbetet vid förläggningen. Förläggningens hälso- eller sjukskötare

färdigställer utlåtandet och skickar det till avdelningen för internationellt skydd vid Migrationsverket. Migrationsverket delger företrädaren och barnet utlåtandet och dessutom ges de tillfälle att bli hörda.

Enligt 105 b § i utlänningslagen ska Migrationsverket för att främja det bästa för en sådan minderårig utan vårdnadshavare som söker asyl utan dröjsmål börja spåra föräldrarna eller någon annan som svarat för den faktiska vårdnaden.

Om Migrationsverket inte kan bestämma barnets ålder utifrån utlåtandet som gäller en multidisciplinär åldersbedömning, kan även en rättsmedicinsk undersökning för bestämning av åldern beställas. Tidpunkten för undersökningen avtalas med företrädaren och barnet och företrädaren ska ge sitt skriftliga samtycke. Vägran att delta i undersökningen utan giltig orsak kan leda till att barnet betraktas som myndigt.

Om en rättsmedicinsk åldersbedömning görs i barnets ärende, beaktar Migrationsverket både utlåtandet om den multidisciplinära åldersbedömningen och resultatet av den rättsmedicinska åldersbedömningen när barnets ålder bestäms.

4.2.4 Spårande av barnets anhöriga

Syftet med spårandet är att få reda på var barnets vårdnadshavare finns och att på nytt skapa kontakt mellan barnet och vårdnadshavarna. Ett annat syfte är att verka för att Migrationsverkets beslut grundar sig på fakta och ge nödvändig information med tanke på en eventuell familjeåterförening. Vårdnadshavarna spåras inte om barnet inte har haft någon faktisk vårdnadshavare före ankomsten till Finland. Spårandet påverkar inte bedömningen av behovet av internationellt skydd. Barnets eller de anhörigas säkerhet får inte äventyras av spårandet.

Migrationsverket överväger spårande efter asylsamtalet. Migrationsverket underrättar barnets företrädare om begäran om spårande, mellaninformation och slutresultatet av spårandet. Enligt egen prövning kan Migrationsverket höra barnet om slutresultatet av spårandet.

Barnet kan också självt med hjälp av sin företrädare, vårdnadshavare eller någon annan anhörig inleda Röda Korsets personsökning för att hitta sina anhöriga. För förfrågan fyller barnet i Röda Korsets blankett där de anhörigas personuppgifter begärs. Finlands Röda Kors skickar personersökningsblanketten till Röda Korset eller Röda Halvmånen i det land där den försvunna i första hand söks. Tjänsten är konfidentiell och uppgifterna om den person som söks lämnas inte ut till utomstående. Det lokala Röda Korset eller Röda Halvmånen kan dock söka personer till exempel i officiella register. När den som har sökts hittas kan personen själv bestämma om Röda

Korset får meddela adressen till de anhöriga. Även om sökningen inte skulle ge något resultat bevaras personuppgifterna om den som söktes i Röda Korsets databas.

4.2.5 Delgivning av beslutet

Beslut som gäller ansökan om internationellt skydd delges antingen av Migrationsverket, gränsbevakningsväsendet eller polisen. Barnet, företrädaren och ett eventuellt biträde får information om beslutet.

Företrädaren ska försäkra sig om att barnet har förstått vad beslutet handlar om.

Ett asylbeslut kan överklagas. Företrädaren kan tillsammans med biträdet anföra besvär hos den förvaltningsdomstol som anges i besvärсанvisningen.

4.2.6 Anlitande av biträde och avgiftsfri juridisk rådgivning

Till företrädarens uppgifter hör att vid behov anlita ett rättsligt biträde för barnet för ansökningsprocessen. Om ett biträde anlitas är det klokt att ordna ett möte där man förbereder sig för asylsamtalet och går igenom bitrådets roll i processen. Företrädaren ska vara närvarande på möten mellan biträdet och barnet. Företrädaren sörjer också för att asylbeslutet skickas till biträdet. Biträdet bedömer om det är nödvändigt att vara närvarande vid asylsamtalet. Biträdet kan sätta sig in i protokollen från asylsamtalet även i efterhand och ge synpunkter på dem vid behov. I vissa fall kan det vara bra att biträdet deltar i asylsamtalet, särskilt om barnet anses vara i en särskilt utsatt ställning.

Minderåriga utan vårdnadshavare och deras företrädare har enligt samma principer som alla som söker internationellt skydd rätt att begära avgiftsfri juridisk rådgivning som ordnas av Migrationsverket.

En sökande som redan har ett rättsligt biträde har inte rätt till avgiftsfri juridisk rådgivning. Minderåriga sökande utan vårdnadshavare har ofta ett rättsligt biträde redan i den administrativa fasen av processen. I början av processen har ett rättsligt biträde dock ofta ännu inte har skaffats. Då kan en minderårig sökande utan vårdnadshavare och dennes företrädare begära avgiftsfri juridisk rådgivning. Rådgivning kan begäras av teamet för juridisk rådgivning vid Migrationsverket per telefon eller krypterad e-post. Kontaktuppgifterna finns på Migrationsverkets webbplats.

Avgiftsfri juridisk rådgivning är inte rättshjälp. Avgiftsfri juridisk rådgivning omfattar allmän information, förklaringar och anvisningar om processen för ansökan om internationellt skydd och om omständigheter i anslutning till förfarandet för fastställande av ansvar. Den juridiska rådgivaren tar inte ställning till sökandens individuella situation, och i rådgivningen behandlas till exempel inte grunderna för sökandens ansökan om internationellt skydd.

4.3 Överföring till kommunen

Ett barn som får uppehållstillstånd överförs till kommunen för att bosätta sig där. De som får tillfälligt skydd kan flytta till kommunen när barnet har rätt till en hemkommun i Finland.

Överföringen till kommunen av ett barn eller ung utan vårdnadshavare kräver intensivt samarbete med barnets företrädare, förläggningen och välfärdsområdets socialarbetare, kommunen och livskraftscentralen. Beslut om hur boendet ska ordnas för ett barn fattas av välfärdsområdet utifrån en bedömning av servicebehovet enligt socialvårdslagen. Bedömningen av servicebehovet inleds så snart som möjligt när förutsättningarna för hemkommun uppfylls, redan innan barnet har en hemkommun. Bedömningen görs i den omfattning som barnets livssituation förutsätter och i samarbete med aktörer som är viktiga med tanke på barnets vardag.

Vid anvisning av en kommunplats strävar man efter att beakta boendets varaktighet, de tjänster som är tillgängliga i kommunen och välfärdsområdet samt barnets eller den ungas möjligheter att hålla kontakt med anhöriga och vänner i Finland. Välfärdsområdets socialarbetare gör bedömningen i samarbete med förläggningens socialarbetare, barnets företrädare och barnet.

Förläggningens socialarbetare söker en kommunplats för barnet via livskraftscentralen efter att välfärdsområdet har gjort en bedömning av servicebehovet beträffande boendet och meddelat förläggningen om barnets nya boendeform. Livskraftscentralen söker en lämplig kommunplats för barnet. Livskraftscentralen har kännedom om platserna i familjegrupphem och kommunplatserna i området. Målet är att hitta en boendeform som passar varje barn och ung person så bra som möjligt.

Barnet överförs i regel från förläggningen till ett familjegrupphem eller till familjevård. Dessutom kan barnet i enlighet med 81 § i barnskyddslagen placeras i enskilt hem hos närstående. Stödboende kan också ordnas för barn i enlighet med socialvårdslagen. Stödboende är i första hand avsett för myndiga, och stödet dimensioneras enligt den ungas behov.

Livskraftscentralen skickar ett meddelande om kommunplatsen till förläggningen via ärendehanteringssystemet för utlänningsärenden, och företrädaren informeras om kommunplatsen. Företrädaren meddelar barnet om kommunplatsen i samråd med en socialarbetare vid förläggningen.

Till överföringen till kommunen hör myndighetsärenden som sköts av företrädaren. Sådana är bland annat inloggning i befolkningsdatasystemet och ansökan om hemkommun efter att kommunplats har beviljats, ansökan om FPA-kort och eventuella FPA-förmåner, anskaffning av identitetskort, bankärenden, ansökan till utbildning och upprättande av en klientplan i välfärdsområdet i enlighet med socialvårdslagen. I kommunen kan man också utarbeta en integrationsplan för barnet, om det anses att enbart en plan enligt socialvårdslagen inte är tillräcklig. För unga som snart blir myndiga rekommenderas särskilt att man utarbetar en integrationsplan. Om välfärdsområdet har bedömt att ett barn som snart fyller 18 år flyttar till egen bostad, måste företrädaren ge den unga tillstånd att ingå ett hyresavtal.

4.4 Identitetskort för utlänning och resedokument

Identitetskort och pass är officiella identitetshandlingar och deras giltighet är bunden till uppehållstillståndets giltighetstid. Företrädaren hjälper barnet att ansöka om identitetskort för utlänning hos polisen och/eller ett resedokument hos Migrationsverket.

Enligt Migrationsverket ska man ansöka om främlingspass eller resedokument för flykting för ett barn som vistas i landet och som fått uppehållstillstånd och som inte har ett resedokument från ett annat land. FPA ersätter i regel kostnaderna för resedokumentet. Om barnet har beviljats flyktingstatus ska man enligt Migrationsverkets anvisningar inte ansöka om pass som utfärdas i medborgarskapslandet utan om ett resedokument för flykting. Ansökan om medborgarskapslandets pass och kontakt med myndigheter i hemlandet kan leda till att flyktingstatusen återkallas. Om barnet har beviljats status som alternativt skyddsbehövande är det enligt Migrationsverkets anvisningar bäst att inte ansöka om medborgarskapslandets pass utan om främlingspass, eftersom ansökan om medborgarlandets pass och kontakt med myndigheterna i hemlandet kan leda till att status som alternativt skyddsbehövande återkallas.

4.5 Familjeåterförening

Barnet och familjen behöver vanligen stöd och vägledning i familjeåterföreningsprocessen. Företrädarens uppgift är att bistå barnet i de förfaranden som nämns i utlänningslagen. Processen kan ofta kräva mycket arbete av företrädaren. Det är bra att diskutera inledandet av familjeåterförening med barnets socialarbetare och säkerställa att det är förenligt med barnets bästa att processen inleds. Om familjeåterföreningsprocessen inleds är det oftast skäl att inleda den utan dröjsmål efter att uppehållstillstånd har beviljats. En fördröjd process kan inverka negativt på barnets möjligheter att få sin familj till Finland eller på familjemedlemmarnas försörjningsförutsättningar.

Företrädaren kan hjälpa familjemedlemmarna till exempel med att boka tid till beskickningar och förklara hur nödvändiga dokument skaffas och allmänt om processen. Det är bra om företrädaren gör sig förtrogen med det material om familjeåterförening som finns på Migrationsverkets webbplats.

På webbplatsen finns närmare information till exempel om vem som kan ansöka om familjeåterförening och vad som förutsätts av anknytningspersonen eller familjemedlemmarna samt anvisningar om hur Enter Finland-kontot används. Migrationsverket ger anknytningspersonen information om familjeåterförening i samband med delgivningen av beslutet på ansökan om internationellt skydd, men handlingar som gäller familjeåterförening kan börja skaffas redan innan anknytningspersonens asylprocess har slutförts. Ansökan kan göras i Enter Finland även om handlingar saknas, men detta fördröjer behandlingen av ansökan.

Ett Enter Finland-konto måste öppnas för varje vuxen sökande. Ett minderårigt barns ansökan inleds via vårdnadshavarens konto. Företrädaren kan inte göra en familjemedlems ansökan via sitt eget konto i Enter Finland eller vara familjens ombud i uppehållstillståndprocessen. Detta är viktigt till exempel för att undvika intressekonflikter. Vid behov kan företrädaren hjälpa familjemedlemmar att öppna kontot och använda tjänsten, men företrädaren kan inte fylla i ansökan för klientens räkning eller administrera en familjemedlems konto. Efter att kontot öppnats ska sökanden självständigt kunna ta emot begäranden om utredning och svara på dem. Barnets familj kan informeras om ärenden som gäller familjeåterförening per e-post, telefon, videosamtal eller på något annat ändamålsenligt sätt.

I familjeåterföreningsprocessen deltar företrädaren alltid i de processkedan som gäller ett barn som bor i Finland. Dessa skeden är till exempel att höra anknytningspersonen muntligt,

DNA-analyser, att skriva ett utlåtande till Migrationsverket i anslutning till familjeåterföreningen samt att delge beslutet. Om anknytningspersonen är under 15 år delges beslutet om familjeåterförening företrädaren, som ansvarar för att berätta för barnet om innehållet i beslutet. Barn som är 15 år eller äldre delges beslutet direkt. Det kan vara särskilt svårt för barnet att få ett negativt beslut om familjeåterförening, varvid företrädarens roll är att hjälpa barnet att hantera besvikelsen och förberedelserna inför en eventuell besvärsprocess.

4.6 Samarbete med den instans som ansvarar för barnets boende

För att barnets bästa ska tillgodoses för ett barn utan vårdnadshavare är det viktigt att samarbetet mellan den instans som ansvarar för barnets boende och företrädaren fungerar bra.

Företrädaren kan träffa barnet på tu man hand där barnet bor för att lära känna barnet och få reda på barnets åsikt om olika frågor. Den instans som ansvarar för boendet beställer vid behov en tolk för dessa möten om barnet är mitt i en myndighetsprocess eller något annat betydande ärende och barnets kunskaper i finska eller svenska ännu inte är tillräckliga för att kunna sköta ärendet. När barnets situation har stabiliserats behövs i regel ingen tolk vid sådana möten där något annat än en myndighetsprocess eller annat betydande ärende behandlas. Det finns inget behov av att kontinuerligt träffa barnet två timmar i månaden om barnets situation har stabiliserats.

På förläggningen gör socialarbetaren en bedömning av barnets servicebehov och vid behov en klientplan. Den egna handledaren upprättar en plan för barnets vård och fostran.

Beträffande barn som har fått uppehållstillstånd och som bor i familjegrupphem utarbetar bostadsenheten en klientplan för barnet. Olika benämningar på klientplanen kan användas vid olika bostadsenheter. Boendeenhetens klientplan kompletterar den klientplan för socialvården som utarbetats av en socialarbetare. Den fokuserar på barnets vardag i boendeenheten samt på barnets uppväxt och utveckling.

Huruvida företrädaren är med och utarbetar de klientspecifika planerna på barnets boningsort beror på situationen och på huruvida avsikten är att göra betydande ändringar i planen angående barnets boendeform eller det stöd som barnet får. Den instans som ansvarar för boendet kallar företrädaren till sådana möten där man kommer överens om betydande ändringar i barnets boende eller stöd. Den instans som ansvarar för boendet kan till exempel skicka månatliga rapporter om barnet till företrädaren för kännedom. Praxis för hur rapporterna utarbetas kan variera.

I första hand strävar man efter att konfliktsituationer i anslutning till boendet reds ut mellan den instans som ansvarar för boendet, barnet och företrädaren genom diskussioner. Om det inte går att lösa konfliktsituationen genom diskussioner, kan ett barn som är missnöjt med servicen, servicekvaliteten eller bemötandet i anslutning till den med hjälp av sin företrädare göra en anmärkning till den person som ansvarar för boendet. I mottagningsskedet kan anmärkningen göras till Migrationsverket och i integrationsskedet till det välfärdsområde där barnet bor.

Barnet har med företrädarens hjälp rätt att anföra klagomål hos den myndighet som övervakar förläggningens eller familjegrupphemmets verksamhet, om barnet misstänker att verksamheten

inte är laglig eller att skyldigheterna inte har fullgjorts. Företrädaren kan också anförda klagomål ensam. I mottagningsskedet anföras klagomål hos Migrationsverket och i integrationsskedet hos Tillstånds- och tillsynsverket. [På Tillstånds- och tillsynsverkets](#) och [Migrationsverkets](#) webbplatser finns mer information om hur man anför klagomål.

4.7 Skötsel av avtalsärenden

Ett barn är omyndigt och har därmed inte full rättshandlingsförmåga. Enligt lagen har ett barn rätt att självständigt företa rättshandlingar som är av ringa betydelse och sedvanliga med hänsyn till omständigheterna. Eftersom barn inte överförs till kommunen på egen hand behöver de i regel inte underteckna hyres- eller elavtal. Om man med välfärdsområdet har kommit överens om att ett 17-årigt barn bor i stödboende och man vill att hyresavtalet är i barnets namn, undertecknar 17-åringen själv avtalet. Vid sidan av barnets underskrift kan företrädaren visa sitt samtycke till att avtalet ingås. Barnet undertecknar också gymmedlemskap och andra överenskommelser i regel själv. Företrädaren kan kontrollera avtalen och ge sitt samtycke genom en tilläggsanteckning om att företrädaren inte har något ekonomiskt ansvar för avtalen. Vid behov kan den instans som ansvarar för barnets boende vara borgensman för avtalen. I allmänhet är det mest ändamålsenligt att den som ansvarar för boendet undertecknar transporttillstånd och andra motsvarande tillstånd som hänför sig till skolan eller den som ordnar en hobby.

4.8 Användning av tolk i företrädaruppdraget

Företrädaren har rätt att i sitt uppdrag anlita tolk. I mottagningsskedet ansvarar förläggningen för tolkningskostnaderna och beställningen av en tolk. Beträffande dem som fått uppehållstillstånd beställer välfärdsområdet en tolk till möten med företrädaren. Företrädaren kan inte själv beställa en tolk, eftersom hen då skulle tvingas betala kostnaderna själv.

4.9 Ansökan om fortsatt uppehållstillstånd, permanent uppehållstillstånd och medborgarskap för ett barn

Företrädaren ansvarar för att ansökan om fortsatt uppehållstillstånd för barnet görs i tid innan det tidigare uppehållstillståndet upphör att gälla. För detta ska företrädaren utreda processen och tidsplanen i anslutning till ärendet med hjälp av informationen på Migrationsverkets webbplats. Det är oerhört viktigt att ansöka om fortsatt uppehållstillstånd för barnet i tid så att barnets rätt att vistas i landet inte äventyras.

Om barnet har kommit till landet i särskilt ung ålder kan man i ett senare skede ansöka om permanent uppehållstillstånd och medborgarskap för barnet. Information om villkoren för permanent uppehållstillstånd och medborgarskap finns på Migrationsverkets webbplats.

4.10 Enter Finland för biträden och företrädare

Enter Finland är Migrationsverkets webbtjänst där sökanden kan sköta nästan alla Migrationsverkets tillståndsärenden. Webbtjänsten Enter Finland för biträden och företrädare är avsedd som ett praktiskt verktyg för sökandens rättsbiträde, biträde, intressebevakare eller företrädare. En klient kan endast ha ett biträde och en företrädare åt gången i tjänsten.

I Enter Finland kan företrädaren:

- följa hur barnets ansökan framskrider
- skicka utredningar
- ta emot begäranden om tilläggsutredningar och svara på dem
- begära dokument i anslutning till ärendet.

Tjänsten börjar användas genom att man skapar ett konto och loggar in på webbplatsen Enter Finland för biträden och företrädare. Webbplatsen styr användaren först till webbplatsen Suomi.fi, där företrädaren ska logga in i tjänsten personligen genom att identifiera sig med bankkoder, mobilcertifikat eller certifikatkort. När företrädarens identitet har fastställts och ett konto har öppnats ska företrädaren via tjänsten bekräfta sin rätt att företräda barnet. Detta sker genom att företrädaren i tjänsten meddelar sin roll som företrädare och bifogar tingsrättens förordnande om uppdraget som företrädare. När Migrationsverket har godkänt meddelandet kan företrädaren följa hur barnets ansökan framskrider, skicka utredningar till verket och begära handlingar i ärendet. Närmare anvisningar om användningen av tjänsten finns i tjänsten Enter Finland för biträden och företrädare EnterFinland (enterfinland.fi) och på Migrationsverkets webbplats Enter Finland | Migrationsverket (migri.fi).

5. Företrädande av barn som fallit offer för människohandel

Hjälpssystemet för offer för människohandel (nedan hjälpssystemet) ansvarar för identifieringen av offer enligt 35 § i mottagningslagen. Hjälpssystemet är en nationell expertmyndighet vars verksamhet regleras i mottagningslagen.

Hjälpssystemet sköts av förläggningen i Joutseno, som är en del av Migrationsverket. Hjälpssystemet kan göra en ansökan om att tingsrätten förordnar en företrädare till ett barn som fallit offer för människohandel.

Människohandel är ett allvarligt brott som föreskrivs i strafflagen. Vid människohandel försätter gärningsmannen offret i en underkuvad ställning och utnyttjar offret för att eftersträva ekonomisk eller annan nytta. Det kan vara svårt för ett offer för människohandel att frigöra sig från att bli utnyttjad och återhämta sig, och personen har rätt att få hjälp. För att kunna fastställa offrets behov av tjänster och hjälp samt tillgodose behoven på ett tillräckligt sätt måste man först identifiera att det är fråga om ett offer för människohandel. Förundersökningsmyndigheten ansvarar för en eventuell utredning av ett människohandelsbrott.

Barn under 18 år kan också bli offer för människohandel. Särskilt utsatta för utnyttjande kan vara barn som saknar en trygg boningsort eller vårdnadshavare, är rusmedelsberoende samt barn som är flyktingar eller invandrare i ett främmande land. Barn kan falla offer för samma former av människohandel som vuxna. Utnyttjande av barn i militära syften kan också vara människohandel. Utnyttjande som riktats mot ett barn äventyrar barnets uppväxt och utveckling och barnet som fallit offer kan behöva mycket stöd för att komma över situationen. Hjälp till ett barn som fallit offer för människohandel ges ofta i samverkan mellan många olika aktörer. Centrala aktörer som koordinerar hjälpåtgärderna är förutom hjälpssystemet till exempel barnskyddet och välfärdsområdena.

Enligt en utredning (heuni.fi) som gjorts i Finland om formerna och förekomsten av människohandel som gäller barn är det vanligt att människohandel som gäller barn inte upptäcks eller identifieras. Om ett barn misstänks ha fallit offer för människohandel ska en barnskyddsanmälan enligt 25 § i barnskyddslagen göras i ärendet, om behovet av vård och omsorg, omständigheterna som äventyrar barnets utveckling eller barnets eget beteende kräver att ett eventuellt barnskyddsbehov utreds.

Vid misstanke om att ett barn har fallit offer för människohandel rekommenderas det att man utreder om barnet har rätt och behov att bli klient hos hjälpssystemet för offer för människohandel. Hjälpssystemet kan konsulteras i ärendet. Barnets samtycke krävs för att barnet ska kunna upptas i hjälpssystemet.

På hjälpssystemets webbplats får du mer information bland annat om människohandel riktad mot barn, bemötande och identifiering av offer, ordnande av hjälpåtgärder samt annat som gäller människohandel.

6. Företrädarens rätt att få uppgifter och tystnadsplikt

Bestämmelser om företrädarens rätt att få uppgifter finns i 58 § i mottagningslagen och 93 § i integrationslagen. I mottagningskedet har företrädaren rätt att avgiftsfritt och trots sekretessbestämmelserna få de uppgifter som är nödvändiga för att sköta de uppgifter som avses i 41 § mottagningslagen. Migrationsverket, polisen, gränskontrollmyndigheten och förläggningen ska utan dröjsmål informera företrädaren om sådana angelägenheter som gäller barnet och som bedöms vara av betydelse för skötseln av företrädaruppdraget. I integrationsskedet har företrädaren rätt att avgiftsfritt och trots sekretessbestämmelserna av Migrationsverket, välfärdsområdet, förläggningen, kommunen, Folkpensionsanstalten, familjegruppshemmet och den serviceproducent som avses i integrationslagen få de uppgifter som behövs för att sköta uppgifterna i 37 § i integrationslagen.

Företrädaren är bunden av tystnadsplikt i sitt arbete. Företrädaren måste hemlighålla de uppgifter och dokument som hen fått för skötseln av sina uppgifter i enlighet med det som föreskrivs i offentlighetslagen. Företrädaren får inte utan den berördas samtycke röja sådant som hen fått kännedom om utifrån sitt uppdrag och som måste hemlighållas för att skydda ett enskilt ekonomiskt intresse eller integriteten. Bestämmelser om företrädarens sekretessplikt finns i 59 § i mottagningslagen och 93 § i integrationslagen.

7. Behandling av företrädarens uppgifter i företrädarregistret

Migrationsverket, förläggningarna, livskraftscentralerna och myndigheterna i välfärdsområdena är personuppgiftsansvariga i ärendehanteringssystemet för utlänningsärenden (UMA). Data-skyddsbeskrivningen för behandlingen av personuppgifter finns på Migrationsverkets webbplats (migri.fi) och den ska dessutom vara tillgänglig vid alla enheter som ordnar inkvartering för barn och som behandlar personuppgifter.

Syftet med behandlingen av personuppgifter är att vidta, administrera och följa åtgärder som gäller företrädare för barn utan vårdnadshavare och förordnande av en företrädare. Behandlingen av personuppgifter utgår från den personuppgiftsansvariges fullgörande av den rättsliga förpliktelsen enligt artikel 6.1 c i EU:s dataskyddsförordning.

Den personuppgiftsansvariges rättsliga förpliktelse utgår från följande författningar:

- Lag om behandling av personuppgifter i migrationsförvaltningen (615/2020)
- Lag om mottagande av personer som söker internationellt skydd och om identifiering av och hjälp till offer för människohandel (746/2011)
- Lag om bemötande av utlänningar som tagits i förvar och om förvarsenheter (116/2002)
- Lag om främjande av integration (681/2023)

De uppgifter om en person som ska sparas fås av den registrerade själv samt av den förläggning eller flyktingsluss som föreslår företrädaren och av tingsrätten.

Personuppgiftsgrupper som ska sparas:

- Företrädarens namn
- Företrädarens personbeteckning
- Företrädarens adressuppgifter
- Företrädarens telefonnummer
- Företrädarens e-postadress
- De företräddas kundnummer, efternamn och förnamn
- Tidigare företräddas kundnummer, efternamn och förnamn

En registrerad företrädare har rätt att på begäran få tillgång till de personuppgifter som sparats och behandlas om företrädaren eller information om att personuppgifter inte behandlas. Begäran om uppgifter ska lämnas personligen till den personuppgiftsansvarige. Rätten till insyn kan nekas endast i undantagsfall. Om den personuppgiftsansvarige vägrar att lämna ut uppgifter ges ett skriftligt intyg över detta. Orsakerna till att rätten till insyn har nekats ska framgå av intyget. Om den registeransvarige inte har gett den registrerade ett skriftligt svar inom tre månader efter att begäran framställts, jämfställs detta med att insyn har nekats. Den registrerade kan

överföra ärendet för behandling av dataombudsmannen. Den personuppgiftsansvarige får ta ut en rimlig ersättning för de omedelbara kostnaderna för utövandet av rätten till insyn, om det har gått mindre än ett år sedan den tidigare rätten till insyn senast har utövats.

Den registrerade har också rätt att kräva att den personuppgiftsansvarige rättar, utplånar eller kompletterar en personuppgift som ingår i ett register och som med hänsyn till ändamålet med behandlingen är oriktig, onödig, bristfällig eller föråldrad. Begäran ska lämnas personligen till den personuppgiftsansvarige. I begäran ska företrädaren förklara vilken uppgift som bör ändras och hur.

Personuppgifter som gäller den registrerade raderas när det inte längre finns något behov av att använda dem och senast fem år efter att den sista anteckningen har gjorts.

En företrädare kan också anmäla problem som gäller behandlingen av sina personuppgifter. Anmälan görs i första hand genom att kontakta den personuppgiftsansvarige. Vid behov kan företrädaren också kontakta dataombudsmannen, som är tillsynsmyndighet i dataskyddsärenden.

Bestämmelser om företrädarens rätt att få uppgifter finns också i 93 § i integrationslagen. Enligt den har företrädaren rätt att avgiftsfritt och trots sekretessbestämmelserna av Migrationsverket, välfärdsområdet, förläggningen, flyktingslussen, kommunen, Folkpensionsanstalten, familjegruppshemmet och den serviceproducent som avses i denna lag få de uppgifter som behövs för utförandet av uppgifterna i integrationslagen.

8. Befriande av en företrädare från uppdraget och företrädaruppdragets upphörande

Upphörande av företrädaruppdraget

Företrädaruppdraget upphör automatiskt när den som företräds fyller 18 år eller konstateras ha uppnått myndighetsåldern. Således betalas till exempel inte sådana företrädararvoden eller kostnader som gäller dagen efter att den som företräds har fyllt 18 år eller senare än detta.

Den som företräds kan konstateras vara myndig till exempel i ett förfarande för åldersbedömning enligt utlänningslagen. I detta fall betalas arvode och kostnadsersättning till företrädaren fram till den dag då företrädaren har meddelats om ändringen av den ungas ålder, till exempel muntligt i samband med ett asylsamtal. När ändringen av åldern har införts i ärendehanteringssystemet för utlänningsärenden ska den förläggning där den som företräds är skriven omedelbart underrätta företrädaren om ändringen.

Företrädaruppdraget upphör automatiskt även i situationer där den som företräds varaktigt flyttar från Finland.

Företrädarens uppdrag upphör inte automatiskt helt och hållet om barnet omhändertas eller förordnas en intressebevakare eller någon annan laglig företrädare. Om barnet omhändertas överförs rätten att besluta om barnets angelägenheter till socialvårdsmyndigheten med stöd av 45 § i barnskyddslagen. Om barnet förordnas en intressebevakare eller annan laglig företrädare enligt barnskyddslagen, för de vårdnadshavarens talan endast i de ärenden där förordnandet och företrädarens uppgifter överlappar varandra. Företrädaruppdraget återgår till sin ursprungliga omfattning när omhändertagandet, förordnandet av en intressebevakare eller en annan laglig företrädare upphör, om inte lagen eller en myndighetsföreskrift utgör andra hinder.

Befriande av en företrädare från sitt uppdrag

I följande situationer kan man göra en ansökan om att företrädaren befrias från sitt uppdrag.

Barnet har en vårdnadshavare i Finland:

- Om det efter att en företrädare har förordnats framkommer att barnet har en vårdnadshavare i Finland eller om en vårdnadshavare förordnas för barnet, ska företrädaren befrias från sitt uppdrag, **om inte befriandet strider mot barnets bästa.**
- Innan företrädaren befrias ska det utredas om det är fråga om en faktisk vårdnadshavare och om det med tanke på barnets bästa finns hinder för att befria företrädaren från uppdraget.
- Befrielse kan strida mot barnets bästa till exempel:
 - om det inte finns visshet om vårdnaden till exempel utifrån tillräckliga dokumentbevis
 - om vårdnadshavaren endast är på ett kort besök i Finland
 - om vårdnadshavaren inte kan sköta barnets angelägenheter genast efter inresan.
- I en sådan situation ska man ändå hos tingsrätten ansöka om att företrädaren befrias från sitt uppdrag och till ansökan bifoga en motivering till varför det är förenligt med barnets bästa att företrädaren fortsätter sitt uppdrag trots att barnets vårdnadshavare är i Finland. Tingsrätten beslutar om en eventuell förlängning av uppdraget som företrädare och när befriandet av företrädaren ska övervägas nästa gång.

Företrädaren sköter inte sina uppgifter på ändamålsenligt sätt:

- Om företrädaren har handlat bristfälligt eller i strid med barnets bästa eller om företrädaren försummar sina uppgifter och situationen inte korrigeras trots anmärkningar.

På företrädarens begäran

- Företrädaren kan befrias från sitt uppdrag om denne begär det om företrädaren på grund av sjukdom eller av någon annan orsak är förhindrad att sköta sitt uppdrag.

Företrädaren befrias från sitt uppdrag av tingsrätten. Ändring i tingsrättens beslut får sökas genom besvär. Ansökan om befrielse från uppdraget som företrädare kan göras av företrädaren, barnet självt om hen har fyllt 15 år, förläggningen, välfärdsområdet eller barnets vårdnadshavare. Vid behov hjälper förläggningen eller välfärdsområdets socialarbetare barnet att göra ansökan om befriande av företrädaren.

Förläggningen eller välfärdsområdet ska tillsammans med företrädaren och eventuellt även vårdnadshavaren komma överens om vem som ansöker om befriande av företrädaren hos tingsrätten. Det rekommenderas att förläggningen eller välfärdsområdet gör ansökan tillsammans med företrädaren, vårdnadshavaren och barnet samt antecknar alla uppgifter som är väsentliga för ärendet i ansökan. I ansökan ska man ta ställning till om det är förenligt med barnets bästa att befria företrädaren. Barnets åsikt om att befria företrädaren utreds och antecknas också i ansökan.

9. Arvode och kostnadsersättningar till företrädare

Migrationsverket och UF-centret betalar arvodet och kostnadsersättningen till företrädaren på ansökan.

Bestämmelser om arvode och ersättning för kostnader som betalas till en företrädare finns i 7 § i mottagningslagen och 39 § i integrationslagen (681/2023). I statsrådets förordning om arvode och kostnadsersättning till företrädare för barn utan vårdnadshavare (577/2024) föreskrivs grunderna för betalning av arvode och arvodets belopp, kostnader som ersätts samt ersättningsförfarandet.

För ansökan om arvode och kostnadsersättning ska företrädaren ge en tillförlitlig redogörelse för den tid som använts för företrädandet och för kostnaderna för företrädandet. Av redogörelsen ska framgå tidpunkten för mötet, temat, vem som deltagit i mötet och grunderna för kostnadsersättningen. Om det finns oklarheter på fakturan som företrädaren lämnat in eller om den inte innehåller alla nödvändiga uppgifter, begärs en tilläggsutredning i ärendet av företrädaren och företrädaren får nödvändig handledning och rådgivning i ärendet. Den instans som behandlar fakturan kan göra en polisanmälan om det i faktureringen framkommer omständigheter som kräver det.

En företrädarens timmarvode är 45 euro. Om företrädaren sköter två eller flera barns ärenden samtidigt betalas inga överlappande timmarvoden. Tid som använts till resor, inkvartering och deltagande i utbildning räknas inte in i den tid som använts för att sköta uppdraget som företrädare, och för denna tid betalas således inget arvode.

Arvode och kostnadsersättning betalas för skötseln av företrädaruppdraget från den dag då tingsrätten har förordnat företrädaren att sköta uppdraget. Arvode och kostnadsersättning kan också betalas för högst två timmar för arbete som utförts före tingsrättens beslut för att lära känna barnet. Arvodet och kostnadsersättningen kan dock betalas först när tingsrätten har fattat beslut om förordnande av en företrädare.

För förberedande arbete och utrednings- och uppföljningsarbete som ingår i uppdraget som företrädare kan arvode betalas för högst en timme i månaden per barn som företräds. All tid som överskrider en timme ska specificeras och motiveras i åtgärderna på arvodesblanketten. Tid som använts för telefonsamtal, korrespondens via e-post och brev samt för användning av internet i ärenden som gäller skötseln av barnets ärenden utgör sådan tid som använts för förberedande arbete och utrednings- och uppföljningsarbetet.

För tid som använts för att lära känna barnet och ta reda på dess åsikter och önskemål kan arvode betalas för högst två timmar i månaden. Om tryggandet av barnets bästa kräver det kan arvode betalas för fler timmar av arbete i ovannämnda uppgifter än vad som föreskrivs ovan.

Arvode och kostnadsersättning betalas inte för tiden efter den dag då uppdraget som företrädare har upphört eller tingsrätten har befriat företrädaren från uppdraget.

9.1 Kostnader som ersätts

Enligt 5 § i förordningen om arvode ska företrädaren ersättas för följande kostnader som uppkommit vid skötseln av uppdraget som företrädare:

- Sedvanliga kontorskostnader.
- Rese- och inkvarteringskostnader och dagtraktamente enligt statens rese-reglemente.
- Inkomstbortfall, dock högst 60 euro per dygn.
- Kostnader för deltagande i en träff för företrädare eller i utbildning som är nödvändig med tanke på skötseln av uppdraget som företrädare och som godkänts på förhand av Migrationsverket eller livskraftscentralen.
- Avgift som tagits ut för straffregisterutdrag, dock högst två avgifter per år.

9.1.1 Kontorskostnader

Normala bevisade kostnader som uppkommit vid skötseln av uppdraget som företrädare, till exempel skäligena kostnader för användning av telefon, internet och post samt för kopiering, ersätts. Anskaffningar eller installationer av anordningar ersätts inte.

9.1.2 Rese- och inkvarteringskostnader

En företrädare får ersättning för rese- och logikostnader som hänför sig till resor i anslutning till skötseln av företrädaruppdraget samt dagtraktamente som betalas för restiden enligt statens gällande resereglemente. Statens resereglemente finns på finansministeriets webbplats på adressen <http://www.vm.fi> (statens resereglemente).

Arvode betalas inte för restid även om barnet och företrädaren reser tillsammans. Reseförskott kan inte betalas eftersom företrädaren inte står i anställningsförhållande till Migrationsverket eller UF-centret. Migrationsverket eller UF-centret beställer inte biljetter på förhand, utan företrädaren beställer dessa själv samt betalar resorna och debiterar dem i efterhand på reseräkningen.

Resorna ersätts i regel enligt den gällande taxan för kollektivtrafik. Kilometerersättning betalas endast om det har funnits en godtagbar grund för användning av egen bil. Användningen av taxi ska vara välgrundad. En tjänsteresa ska vara så kort som möjligt och då ska även de totala kostnaderna för resan beaktas. Om tid och kostnader eventuellt kan sparas genom användning av egen bil ska detta beaktas när resan planeras.

Företrädarens uppgift är inte att skjutsa barnet med egen bil och därför betalas inte kilometerersättningens tilläggsersättning för detta och det får inte föränsas kostnader som till exempel kilometerersättningar. Om företrädaren ändå skjutsar barnet och det sker en olycka, ersätts kostnaderna av företrädarens trafikförsäkring, inte av förläggningen, Migrationsverket eller UF-centret.

9.1.3 Inkomstbortfall

Inkomstbortfall som hänför sig till skötseln av uppdraget som företrädare ersätts om företrädaren inte har kunnat sköta uppdraget utanför huvudsysslans arbetstid. Inkomstbortfall ersätts också om företrädaren på arbetstid deltar i utbildning som godkänts på förhand av

Migrationsverket eller livskraftscentralen. Inkomstbortfall som gäller bisyssla ersätts inte. Ersättningen för inkomstbortfall är högst 60 euro per dygn.

9.1.4 Utbildningskostnader

Rese- och logikostnader samt dagtraktamente för utbildning som är nödvändig för att sköta uppdraget som företrädare förordnad av tingsrätten ersätts enligt statens resereglemente. För den tid utbildningen pågår betalas inte timarvoden till företrädaren.

9.1.5 Avgift för straffregisterutdrag

Företrädaren får mot kvitto ersättning för den avgift som tas ut för ett straffregisterutdrag. Straffregisterutdraget får inte vara mer än sex månader gammalt. Företrädaren beställer det avgiftsbelagda straffregisterutdraget från Rättsregistercentralen. Migrationsverket eller UF-centret betalar kostnaderna för straffregisterutdraget till den som förordnats till företrädare i samband med faktureringen av företrädarens arvode. Kostnaderna för beställning av straffregisterutdrag ersätts högst två gånger per år.

9.2 Ansökan om arvode och kostnadsersättning

Företrädaren ska ansöka om arvode och kostnadsersättning på en blankett för detta ändamål i ePalkkio- och resetjänsten. Ansökningar som gäller asylsökande barn och barn utan hemkommun som får tillfälligt skydd riktas till Migrationsverket. När ett barn som fått uppehållstillstånd för kännedom eller fått tillfälligt skydd har en anteckning om hemkommun, ansöker man om ersättning hos UF-centret. Migrationsverket och UF-centret har rätt att utbyta information för att säkerställa att ersättningshandläggningen är rättmätig.

Företrädarens arvode och kostnader faktureras av företrädaren och inte till exempel av firman, eftersom uppdraget som företrädare grundar sig på tingsrättens beslut om att en viss person förordnas till företrädare. Tingsrättens beslut om förordnande till företrädare ska bifogas den första ansökan både till Migrationsverket och till UF-centret.

Arvode och ersättning för kostnader som föranletts av annat än resor inom två månader efter det att grunden för arvodet eller kostnaderna uppkommit. I frågor som gäller beräkning av en laga tid på två månader och ankomstdagen för en handling kommit in följs bestämmelserna i lagen om beräkning av laga tid (150/1930) och förvaltningslagen (434/2003). Migrationsverket eller UF-centret kan separat av grundad anledning bevilja arvode och kostnadsersättning också på basis av en ansökan som har överskridit tidsfristen.

Ersättning för resekostnader ska sökas i enlighet med vad som bestäms i statens resereglemente. Enligt 21 § i statens gällande resereglemente ska ersättning för resekostnader sökas med en reseräkning, som ska lämnas in till ämbetsverket inom två månader efter att resan har avslutats, vid äventyr att rätten till ersättning annars förloras.

För utbetalning av arvode och kostnadsersättning ska företrädaren meddela följande uppgifter i sin ansökan om arvode:

- företrädarens namn, personbeteckning, kontaktuppgifter och bankförbindelse
- det företrädda barnets namn, födelsetid, bostadsort och det kundnummer som Migrationsverket gett barnet eller barnets personbeteckning
- tidpunkten för förordnandet till företrädare
- uppgifter som behövs för företrädarens förskottsinnehållning enligt lagen om förskottsuppbörd (1118/1996)
- möten och åtgärder för varje företrädd person specificerade enligt datum och klockslag
- vid behov uppgifter som enligt statens resereglemente krävs för reseräkningar
- uppgifter om andra kostnader än de som nämns ovan
- originalkvitton på de kostnader som ska ersättas.

Ersättningsfakturan kan inkludera arvoden och kostnader för fler än ett barn. I detta fall lämnar företrädaren en separat tillförlitlig utredning om den tid som använts för att företräda varje barn samt om kostnaderna för företräddandet. Av utredningen ska framgå tidpunkten för mötet, namnen på personerna som deltog i mötet samt vad mötet gällde. När totalsumman för arvodet beräknas, avrundas den tid som ska ersättas till närmaste 15 minuter.

Till räkningens kostnadsspecifikation bifogas kvitton eller ett annat dokument som kan användas för att bekräfta kostnaderna. Kostnaderna för varje uppgift som faktureras ska inkluderas i samma faktura. Telefonkostnader ersätts utifrån kvitton eller enligt serviceproducentens taxa (till exempel bifogas till fakturan en kopia av en faktura av vilken taxan framgår). Verifikat över kostnader för användning av internet och post- och kontorskostnader ska bifogas fakturan. Alla kvitton på resekostnader ska bifogas reseräkningen när kvittot har varit tillgängligt. Företrädaren ska bifoga arbetsgivarens intyg och en lönespecifikation om inkomstbortfall. En företrädare som har eget företag ska lämna en annan tillförlitlig redogörelse för inkomstbortfallet.

Om kostnaderna fördelas mellan Migrationsverket och UF-centret ska en noggrann utredning om kostnadsfördelningen lämnas in till myndigheterna och ett verifikat ska bifogas.

10. Styrning, planering och övervakning av företrädarverksamheten

Migrationsverket svarar för styrningen av, planeringen av och tillsynen över företrädarverksamheten samt för utbildningen av företrädarna i enlighet med 39 a § i mottagningslagen. Den förläggning där ett barn har registrerats som klient svarar för den praktiska administrationen av företrädarverksamheten.

Livskraftscentralen svarar för styrningen av, planeringen av och tillsynen över företrädarverksamheten samt för utbildningen av företrädarna beträffande barn som fått uppehållstillstånd och hemkommun i enlighet med 36 § i integrationslagen.

10.1 Administration av företrädarverksamheten enligt mottagningslagen

Med administration av företrädarverksamheten avses styrningen av, planeringen av och tillsynen över företrädarverksamheten, utbildningen av företrädarna samt administration av företrädarverksamheten i praktiken.

Migrationsverket svarar för styrningen av, planeringen av och tillsynen över företrädarverksamheten samt för utbildningen av företrädarna i enlighet med mottagningslagen. Styrningen omfattar till exempel anvisningar riktade till företrädarna och rådgivning i frågor som gäller företrädaruppdraget. Migrationsverket ansvarar också för att företrädarna kan delta i grundläggande utbildning och fortbildning som motsvarar deras kompetensbehov, så att företrädarna har tillräcklig kompetens för att sköta uppdraget när barnet är registrerat i mottagningsssystemet.

Till planeringen av företrädarverksamheten hör att kontrollera att det i olika områden finns tillräckligt med företrädare som är lämpliga för uppdraget. Migrationsverket styr förläggningarna vid ansökan om företrädare och sörjer vid behov för att skaffa nya företrädare i samarbete med förläggningarna och livskraftscentralerna, i synnerhet vid invandring i stor skala.

Till tillsynen över företrädarverksamheten hör att ingripa i eventuella missförhållanden i företrädarverksamheten. I tillsynsuppgifterna ingår till exempel att behandla begäranden om utredning och klagomål som gäller företrädare, kontrollera utdrag ur straffregistret samt följa upp tidsfristerna för ansökan om företrädare och maximiantalet barn som företräds. I första hand ska man sträva efter att reda ut konfliktsituationer genom diskussioner.

Den förläggning där ett barn har registrerats som klient svarar för den praktiska administrationen av företrädarverksamheten. Till den praktiska administrationen hör till exempel uppgifter som hänför sig till att ansöka om och befria en företrädare, att ge företrädaren introduktion i uppdraget och att stödja företrädaren i det praktiska arbetet. Vid behov sörjer förläggningen också för att ordna till exempel mötesrum och tolkningstjänster för möten mellan företrädaren och barnet.

Dessutom ansvarar förläggningen för att registrera och uppdatera uppgifterna om företrädaren i företrädarregistret.

10.2 Administration av företrädarverksamheten enligt integrationslagen

Livskraftscentralen svarar för styrningen av, planeringen av och tillsynen över företrädarverksamheten i enlighet med 36 och 55 § i integrationslagen. Livskraftscentralens tillsyn gäller företrädarverksamheten i fråga om företrädare för barn som fått uppehållstillstånd och hemkommun. Livskraftscentralen övervakar att företrädarnas arbete är ändamålsenligt och ordnar utbildning för företrädarna, informerar företrädarna vid behov om aktuella ärenden och styr företrädarna skriftligt, till exempel med brev, samt ordnar rådgivning för företrädarna.

Livskraftscentralen följer upp företrädarnas deltagande i utbildningar och säkerställer att företrädaren inte företräder ett för stort antal barn i förhållande till företrädarens resurser. Tillsynsuppgiften omfattar också granskning av företrädarnas straffregisterutdrag. Livskraftscentralen gör vid behov begäranden om utredning och ingriper i brister i företrädarnas verksamhet samt behandlar klagomål som gäller företrädarnas verksamhet. Konfliktsituationer ska i första hand försöka lösas genom diskussioner mellan familjegrupphemmet, välfärdsområdets socialarbetare, företrädaren och barnet. Om konfliktsituationen inte kan lösas genom diskussioner kan familjegrupphemmet, välfärdsområdet eller barnet anföra klagomål över företrädarens handlande hos livskraftscentralen. Livskraftscentralen kan be kommunen, Tillstånds- och tillsynsverket, välfärdsområdet, familjegrupphemmet, Migrationsverket, förläggningen och företrädaren om tilläggsuppgifter för att utreda klagomålet i enlighet med 91 § i integrationslagen. Om det förekommer missförhållanden i företrädarens verksamhet kan livskraftscentralen uppmana företrädaren att sköta uppdraget på ändamålsenligt sätt. Vid behov kan livskraftscentralen föreslå för välfärdsområdet att en ansökan om befrielse av en företrädare görs.

Vilken livskraftscentral som utövar tillsyn bestäms enligt det företrädda barnets boningsort och det välfärdsområde som ansvarar för ansökan om företräddande på så sätt att

- Livskraftscentralen i Nyland är ansvarig för ärenden som gäller barn bosatta i Östra Finland, Sydöstra Finland, Päijänne-Tavastland och Nyland,
- Livskraftscentralen i Inre Finland är ansvarig för ärenden som gäller barn bosatta i Egentliga Tavastland, Birkaland, Mellersta Finland, Södra Österbotten, Satakunta, Egentliga Finland och Åland och
- Livskraftscentralen i Norra Finland är ansvarig för ärenden som gäller barn bosatta i Kajana, Lappland, Mellersta Österbotten, Österbotten och Norra Österbotten.

Om företrädaren företräder barn i ett område som hör till flera livskraftscentraler samarbetar regionerna i fråga om tillsynen.

Klagomål över livskraftscentralens verksamhet kan anföras hos arbets- och näringsministeriet, riksdagens justitieombudsman, justiekanslern i statsrådet samt diskrimineringsombudsmannen.

11. Bilagor

11.1 Bilaga 1. Uppehållstillstånd i utlänningslagen

Asyl, dvs. flyktingstatus 87 §.

Asyl kan beviljas en person som riskerar att bli förföljd i sitt hemland i enlighet med utlänningslagen och inte får skydd av myndigheterna eller inte kan bo tryggt i ett annat område i det egna landet.

Alternativt skydd 88 §.

Ett uppehållstillstånd som grundar sig på alternativt skydd kan beviljas om orsaken till förföljelse enligt utlänningslagen inte uppfylls, men personen hotas av dödsstraff eller avrättning, tortyr eller annan omänsklig behandling eller bestraffning, eller om det i personens hemland pågår en allvarlig väpnad konflikt som utsätter sökanden för personlig fara och personen inte får skydd av myndigheterna i sitt hemland eller inte kan flytta tryggt till ett annat område.

Individuella mänskliga orsaker 52 §.

Om kriterierna för beviljande av asyl eller alternativt skydd inte uppfylls undersöker Migrationsverket grunderna för uppehållstillstånd som beviljas på grund av individuella mänskliga orsaker. Grunden kan till exempel vara en allvarlig sjukdom som personen inte skulle kunna få vård för i sitt hemland, att barnets andamålsenliga mottagande inte kan säkerställas eller att det av något annat vägande skäl skulle vara oskäligt att inte bevilja sökanden uppehållstillstånd.

Uppehållstillstånd som beviljas offer för människohandel 52 a §.

Tillståndet kan beviljas om personen anses ha fallit offer för människohandel och inte kan återsändas till sitt hemland. Tillståndet kan beviljas om sökandens vistelse är motiverad på grund av förundersökning eller domstolsbehandling av människohandel eller om sökanden är i särskilt utsatt ställning. Personen kan ha blivit utnyttjad i hemlandet, under resan eller i Finland. Offren behöver ofta långvarig, yrkesövergripande hjälp för att komma över sina upplevelser.

Tillfälligt uppehållstillstånd 51 §.

En person kan beviljas tillfälligt uppehållstillstånd om de övriga grunderna för beviljande av uppehållstillstånd inte uppfylls, men personen inte kan återsändas till sitt hemland. Tillstånd beviljas mycket sällan. Personen kan till exempel ha allvarliga, tillfälliga hälsoproblem eller något annat som gör att det i praktiken är omöjligt att återvända till hemlandet.

Tillfälligt skydd för personer som flytt från Ukraina

Tillfälligt skydd grundar sig på EU:s direktiv om tillfälligt skydd. Tillfälligt skydd är avsett för personer som flyr kriget i Ukraina. Syftet med tillfälligt skydd är att snabbt kunna erbjuda dessa personer temporärt skydd.

Maahanmuuttovirasto
Migrationsverket
Finnish Immigration Service

KEHA-keskus
UF-centret

Anvisning om företrädande av barn utan
vårdnadshavare i Finland

ISBN 978-952-7624-40-1 (PDF) 2:a förnyade upplagan

Migrationsverket

Avdelningen för mottagningstjänster
vastaanottopalveluidenosasto@migri.fi
migri.fi

UF-centret

Tjänster för integration och interna-
tionell rekrytering
kotoutuminen@ely-keskus.fi
uf-centret.fi